

Utbildningsdepartementet

2015-06-01
1 (27)
Dnr 2012: 1077

Delredovisning av uppdrag om att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa

Dnr U2011/5947, U2011/2269/S delvis, U2010/7669/S delvis och U2011/263/S delvis.

Härmed delredovisas uppdraget att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa. Uppdraget ska redovisas i sin helhet i april 2016. I enlighet med ändringsbeslut i regleringsbrev U2015/1495/S lämnas här en delredovisning. Skolverkets redovisade erfarenheter från uppdraget är relaterade till Skolverkets framtagna riktlinjer för nationell skolutveckling.

Sammanfattning

Uppdraget

Regeringen gav Skolverket uppdraget att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa. I uppdraget ingår att sprida information om möjligheten för skolhuvudmän att ansöka om statsbidrag till personalförstärkningar inom elevhälsan och till speciallärare, att erbjuda utbildningsinsatser till elevhälsans personal om elevhälsans inriktning och organisation, psykisk ohälsa samt barn som far illa eller riskerar att fara illa och att vid behov utarbeta material om regelverk och evidensbaserad praktik. I uppdraget ingår även att utveckla ett stödmaterial om hur skolorna bör utforma dokumentation om elevers behov av stöd vid övergångar mellan skolor och skolformer. Skolverket ska också som en del i uppdraget föreslå en modell för att följa upp kvaliteten på och tillgången till elevhälsa.

Insatser och erfarenheter

Satsningen på en förstärkt elevhälsa är inne på sitt fjärde år och Skolverket har inför utbetalningen i juni 2015 betalat ut drygt 444 miljoner till huvudmän som avser att utöka sin personal inom elevhälsan. Uppdelat per år har Skolverket inom ramen för uppdraget 2012 fått använda högst 50 miljoner kronor, för 2013 högst 151 miljoner kronor och för 2014 samt 2015 högst 220 miljoner kronor per år. Huvudmännen beviljas bidrag om 250 000 kr per heltidstjänst och det utbetalda bidragsbeloppet har hittills resulterat i en förstärkning motsvarande 1 778 heltidstjänster på skolor runtom i landet. Förordningen som reglerar statsbidraget har specificerat

sex personalkategorier inom vilka förstärkningen ska äga rum, och bland dessa har det framförallt varit lärare med specialpedagogisk kompetens som huvudmännen haft störst behov att förstärka med. Informationen som Skolverket samlat in från huvudmännen i samband med ansökningar och rekvisition, visar att personaltätheten inom elevhälsan har ökat sedan satsningens början 2012, både bland enskilda och kommunala huvudmän som tagit del av satsningen. Hanteringen av bidraget har också inneburit vissa utmaningar. För huvudmännens del handlar det främst om de ekonomiska utmaningar som medfinansieringen kräver och även i vissa fall svårighet att rekrytera behörig personal samt administration kring ansökan och rekvisition. Att storleken på anslaget varierat kraftigt mellan de fyra bidragsåren kan också varit ett skäl till att huvudmän avstått från att söka statsbidraget. När det gäller statsbidragshanteringen på Skolverket har det varit problematiskt att det saknas nationell statistik över elevhälsans personal och att handläggningen därför har baserats på huvudmännens egna uppgifter samt att vi har fått använda oss av preliminära uppgifter om elevantal vid ansökningstillfällena, då elevstatistiken för föregående år släpps från SCB släpps i april.

Vad gäller Skolverkets utbildningsinsatser har de pågått sedan mars 2013 och pågår till september 2015 då konferenserna avslutas. Rubrikerna för dessa seminarier har varit *Elevhälsans inriktning och organisation - ledning och styrning*, *Barn och ungas psykiska hälsa*, *Barn som far illa*, *Elevhälsan som resurs i skolans arbete* samt *Vision för elevhälsan*.

I ett samarbete mellan Skolverket och Socialstyrelsen har *Vägledningsdokument för elevhälsan* tagits fram. Vägledningen har sålts i 12 500 exemplar. En reviderad version kommer att publiceras under våren 2016. Skolverket har även publicerat ett stödmaterial beträffande *Övergångar mellan skolformer och årskurser*. Detta stödmaterial innehåller konkreta exempel på hur rutiner kring övergångar kan förbättras och utvecklas.

Utifrån en samlad bedömning av projektets olika delar kan Skolverket bland annat se behovet av en tydligare strategisk koppling mellan fördelning av statsbidrag och utbildningsinsatser. Skolverket bedömer att man utifrån uppdragets utformning inte kunnat ha denna strategiska koppling fullt ut, då uppdragets budget varit reglerat i olika typer av kostnadsposter istället för mer generella mål. Däremot är det viktigt att Skolverket inför eventuellt kommande uppdrag noga analyserar möjligheten att uppnå den typen av kopplingar i uppdrag.

Skolverket ser också att det viktigt att rikta utbildningsinsatser för att stärka elevhälsans styrning och ledning samt att insatserna behöver ingå i större strukturer i samverkan med regionala aktörer och lärosäten för att skapa långsiktighet och synergier. I avsnittet "Avlutande kommentarer" utvecklar Skolverket närmare sitt resonemang. De huvudsakliga synpunkterna är:

- Bidragets konstruktion gör att ansöknings- och rekvisitionsförfarandena är komplicerade för både huvudmännen och för Skolverket. Det innebär att

uppgiftslämnarbördan för huvudmännen är stor och behovet av handpåläggning och särlösningar för Skolverket ökar för varje år.

- Officiell statistik om elevhälsan saknas och därför bygger bidragsfördelningen till stor del på huvudmännens egna uppgifter. Det innebär att huvudmännen i stor utsträckning inkommer med reviderade personaluppgifter i efterhand, vilket innebär en risk att bidraget betalas ut på felaktiga grunder.
- Då Skolverket endast samlar in uppgifter om personaltätheten inom elevhälsan vet vi inte vad en personalförstärkning inom elevhälsan har för konsekvenser för andra delar av verksamheten
- Förutsättningarna för huvudmännen att ta del av bidraget är olika. Speciellt små huvudmän har svårt att ta del av bidraget på grund av kravet på medfinansiering. Svårigheter att rekrytera rätt personal är ett annat hinder.
- Förordningen prioriterar vissa personalkategorier framför andra. Lärare med specialpedagogisk kompetens är den personalkategori som huvudmännen i allra högsta grad söker förstärkningar för, men vid urval måste dessa ansökningar prioriteras bort. Det bör vara lättare för huvudmännen att själva göra prioriteringar och vi ser även att fler personalkategorier skulle kunna omfattas av bidraget.
- Det behöver säkerställas att det inte sker en eventuell dubbelfinansiering alternativt konkurrens mellan bidragssatsningar om t.ex. specialpedagoger ska kunna ingå i andra satsningar.
- Utbildningsinsatserna behöver nå fler huvudmän och skolor och ha ett tydligt fokus på elevhälsan som en samlad resurs för att stödja elevernas utveckling mot målen och stärka hela skolans uppdrag.
- Rektors ledarskap och styrning är avgörande för ett framgångsrikt elevhälsoarbete. Det behövs särskilt riktade utbildningsinsatser som stärker rektorer i uppdraget att leda elevhälsans arbete. En lärdom Skolverket fått under projektet är att utbildningsinsatser även behöver kombineras med processstöd vilket även inkluderar rektors uppdrag.
- Utbildningsinsatser behöver samordnas så att insatser på nationell nivå skapar sammanhang och uppfattas som långsiktiga för målgrupperna. Det kräver samverkan på nationell nivå och med andra aktörer som exempelvis lärosäten.

- Effekter av insatser behöver följas upp och beforskas i ökad utsträckning. En ökad insikt om ett framgångsrikt främjande och förebyggande elevhälsoarbete blir en viktig kunskapsgrund för kommande nationella satsningar i att stödja elevhälsans arbete och utveckling.

Innehållsförteckning

Delredovisning av uppdrag om att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa ...	1
Sammanfattning.....	1
Uppdraget.....	1
Insatser och erfarenheter.....	1
Statsbidrag	5
Bakgrund - 625 milj. kr i bidrag till sex personalkategorier.....	5
Bidragets konstruktion förutsätter statistik om elever och personal	5
Olika basnivåer resulterar i olika starka incitament för huvudmännen	6
Ingen nationell statistik om elevhälsans personal.....	6
Bidragets effekt i förhållande till all personal är okänt.....	6
Uppskattat elevantal påverkar grad av medfinansiering	6
Urval och krav på medfinansiering drar ned söktrycket.....	7
Svårighet att rekrytera rätt personal påverkar möjlighet att ta del av bidraget	7
Bidraget kräver att Skolverket hanterar stora mängder data och statistik.....	8
Statsbidragets process och utfall	8
Process för fördelning av statsbidrag	8
Antal sökande/beviljade huvudmän har minskat	8
Kommunala och enskilda huvudmän har fått statsbidrag.....	8
Flest förstärker med specialpedagog och kurator.....	9
Personaltätheten har ökat 2012-2014.....	9
Uppföljning av kvalitet på och tillgång till elevhälsa	9
Stor geografisk spridning av bidraget.....	10
Uppföljning och stickprov	10
Utbildningsinsatser.....	11
Organisation och genomförande av utbildningsinsatser	11
Seminarie seriens innehåll.....	11
Arbetsätt och arbetsformer under seminarierna	12
Stödmaterial.....	13
Avslutande kommentarer och möjlig utveckling av insatsen.....	13
Tillgång till en samlad elevhälsa och likvärdig utbildning av god kvalitet.....	13
Elevhälsans styrning och ledning – avgörande för att lyckas med uppdraget.....	15
Hur kan en samlad elevhälsa stärka hela skolans uppdrag?.....	15
Det behövs långsiktiga strukturer och samverkan på flera nivåer.....	17
Bilagor	19
Bilaga 1 – antal sökande/beviljade/rekvirerade.....	19
Bilaga 2 – Huvudmannatyper	19
Bilaga 3 – personalkategorier.....	20
Bilaga 4 - Deltagande kommuner respektive fristående skolenheter.....	20

Bilaga 5 - Översikt – planering av konferenser.....	21
Bilaga 6 - Nöjdhetsindex Konferenser.....	23
Bilaga 7 Litteraturlista för utdelning.....	26

Statsbidrag

Bakgrund - 625 milj. kr i bidrag till sex personalkategorier

Under 2011 beslutade regeringen att införa ett statsbidrag i syfte att förstärka elevhälsan hos landets skolhuvudmän. Under åren 2012-2015 är det tänkt att 625 miljoner kr ska fördelas för personalförstärkningar inom elevhälsan enligt förordningen (2011:1597) om statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan. Bidraget fördelas både till kommunala, enskilda och statliga huvudmän och omfattar skolformerna förskoleklass, grundskola, sameskola, särskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Bakgrunden är att utvecklingen av och tillgången till elevhälsa är central för att skolorna ska kunna erbjuda eleverna en god lärandemiljö som ger dem förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen och nå målen för undervisningen. En förstärkt elevhälsa kan enligt regeringen medföra ett mer effektivt arbete med elever i behov av särskilt stöd och andra svårigheter i skolsituationen. Bidraget har fördelats 2012, 2013 och 2014 och beslut för 2015 har fattats i mars (rekvisition sker i april-maj 2015 och bidraget betalas ut innan sommaren).

Förordningen har definierat sex olika personalkategorier inom vilka personalförstärkningen ska äga rum (skolläkare, skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog, lärare med specialpedagogisk kompetens samt speciallärare). Hittills har elevhälsan förstärkts med motsvarande 1 778 heltidstjänster¹ (24 skolläkare, 266 skolsköterskor, 435 skolkuratorer, 200 skolpsykologer, 586 lärare med specialpedagogisk kompetens och 267 speciallärare). För 2015 har huvudmännen beviljats ytterligare totalt 427 heltidstjänster, men innan bidraget har rekvirerats vet vi inte hur utfallet blir.

Bidragets konstruktion förutsätter statistik om elever och personal

Statsbidraget för en förstärkt elevhälsa förutsätter att huvudmännen förstärker vissa personalkategorier i förhållande till antalet elever i de aktuella verksamheterna. Bidrag om 250 000 kronor per heltidstjänst betalas ut en gång per år (i juni) och kräver en medfinansiering av de huvudmän som tagit emot det.

Förordningen prioriterar personalkategorierna 1-4 (skolläkare, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog) framför 5-6 (lärare med specialpedagogisk kompetens och speciallärare) vid eventuella översök och urval. Vid 2012 års fördelning beviljades t.ex. inga huvudmän bidrag för förstärkningar inom kategori 5-6.

¹ Heltidstjänsterna motsvarar inte enbart helt nya arbetstillfällen, utan består av en blandning av nya tjänster, utökning av tjänster liksom uppdrag per timme.

Personalförstärkningsbidrag förutsätter en omfattande uppföljning av elever och personal för att en genomsnittlig personaltäthet ska kunna fastställas och det ska bli möjligt att se om förstärkningar har genomförts. Uppgiftslämnarbidraget för huvudmännen är därför betydande. Antalet kompletteringar av inkomna blanketter tyder på att ansöknings- och rekvisitionsförfarandena är komplicerade för huvudmännen. För att hantera förändringar i personal och elevantal, olika personalkategorier, samt beräkningsgrunder (såsom basnivå) krävs ett omfattande administrativt arbete på Skolverket. Mängden statistik, beräkningsgrunder och eventuella särlösningar för respektive huvudman ökar för varje år som går.

Olika basnivåer resulterar i olika starka incitament för huvudmännen

För att säkerställa att bidraget går till en ökning i personaltäthet, har personaltätheten innevarande bidragsår jämförts med personaltätheten de två tidigare åren, en så kallad basnivå. Det betyder att incitamentet för att ta del av bidraget skiljer sig åt mellan huvudmän beroende på deras initiala basnivå. En huvudman som satsat mycket på att utöka sin personal innan bidragsårets start måste därmed utöka sin personal ytterligare för att vara berättigade till bidrag.

Ingen nationell statistik om elevhälsans personal

När det gäller elevhälsans personal finns ingen nationell statistik att tillgå och huvudmännen har därför själva fått rapportera in personaluppgifterna. Att personaluppgifterna bygger på huvudmännens egna uppgifter ökar också risken för att bidrag betalas ut på felaktiga grunder. Specialpedagoger och speciallärare arbetar exempelvis både inom elevhälsan och med att undervisa, men endast den arbetstid som omfattas av elevhälsan ska redovisas för statsbidraget. Redovisningen av huvudmännens totala personaltimmar inom elevhälsan ställer dessutom stora krav på samordning mellan olika förvaltningar, nämnder och skolor.

Bidragets effekt i förhållande till all personal är okänt

Ett annat problem är att Skolverket i elevhälsosatsningen inte vet vad personalförstärkningen inom elevhälsan har för konsekvenser för andra delar av huvudmännens verksamhet. Huvudmännen redovisar att en förstärkning har skett inom elevhälsan, men vi har ingen insyn i om det t.ex. av ekonomiska skäl har skett på bekostnad av en minskning på andra områden. Konstruktionen av bidraget är sådant att det lyfter ut personalförstärkning av elevhälsans personal, men vi vet inget om vad som händer i relation till all personal. Det finns ett behov av att beskriva och tydliggöra vad personalförstärkning inom elevhälsan ska leda till utifrån ett helhetsperspektiv på en samlad elevhälsa.

Uppskattat elevantal påverkar grad av medfinansiering

Vid ansökan har Skolverket använt elevuppgifterna som samlas in en gång per år av SCB. Att elevuppgifterna som samlas in under hösten publiceras först under våren nästkommande år har ställt till problem, då bidraget utbetalas till huvudmännen utifrån deras uppskattade elevuppgifter för kommande hösttermin. Först året efter utbetalningen har justeringar av elevantalet utifrån SCB:s uppgifter kunnat göras och eventuella återkrav skickats ut.

Elevantalet påverkar bidragets storlek eftersom bidraget ska gå till en ökning i personaltäthet. En huvudman som ökar sitt elevantal under bidragsåret måste därmed tillsätta en stor del egna medel för att vara berättigade bidrag. Andra huvudmän kan gå in med en låg andel egna medel eftersom deras elevunderlag minskar.

Vi har förstått att oförutsedda stora antal nyanlända elever i huvudmännens verksamhet gör det svårt att uppskatta elevantalet samt att planera för satsningar inom elevhälsan.

Urval och krav på medfinansiering drar ned söktrycket

Anslaget har varit olika stort under 2012-2015. Exempelvis var det många som fick avslag på grund av ett stort urval under det första året. Det är troligt att det påverkade söktrycket nästkommande år och man kan tänka sig att många som fick avslag 2012 avstod från att söka 2013.

Med hjälp av enkäter samt i löpande kontakt med huvudmännen i samband med ansöknings- och rekvisitionstillfällena har det framkommit att det finns vissa svårigheter med bidragets uppbyggnad. Som nämndes tidigare är ett möjligt problem kravet på medfinansiering, då mindre huvudmän inte har ekonomiska resurser till det. Resultatet av en enkät som genomfördes hösten 2014 och som endast riktades till kommuner visar att 79 % instämmer i att medfinansiering haft betydelse för att inte delta. Ett annat hinder för att delta är frågan om fortsatt finansiering efter det att statsbidraget upphört. Enkäten visar att 70 % av kommunerna har svarat att svårigheter att fortsätta finansiera personalförstärkningar inom elevhälsan varit ett hinder att delta.²

Svårighet att rekrytera rätt personal påverkar möjlighet att ta del av bidraget

Andra problem som har kommit upp är exempelvis administrationen av statsbidraget och svårigheter att rekrytera rätt personal.³ Bidrag till personalförstärkningar ställer också krav på att det är möjligt att rekrytera personal och att den personalen har rätt kompetens. En annan undersökning visade att små huvudmän ofta har svårt att rekrytera vissa personalkategorier på deltid, främst skolläkare⁴.

Det är specificerat i förordningen vilka personalkategorier som ingår, vilket innebär att staten prioriterar åt huvudmannen. Personalkategori 1-4 är prioriterade i förordningen, men när huvudmännen kan välja, väljer de att förstärka med kategori 5 lärare med specialpedagogisk kompetens. Benämningen av yrkeskategorin Lärare med specialpedagogisk kompetens är unik för förordningen och förekommer inte någon annan stans i skollagstiftningen, vilket skapar förvirring.

² Statsbidragsenhetens årsrapport 2011-2014

³ Skolverkets enkät till huvudmän hösten 2013

⁴ Kvalitativ intervjuundersökning till verksamhetsansvariga för elevhälsan våren 2013

Bidraget kräver att Skolverket hanterar stora mängder data och statistik

Bidragets konstruktion, gör att Skolverket måste hantera mycket stora mängder bakgrundsdata och statistik över flera år. Allteftersom satsningen pågår, ökar statistiken som bidragshanteringen måste omfatta. Handläggningen har inget systemstöd, utan kräver manuell framtagning av digitala blanketter med formler för t.ex. beräkningar av personaltäthet och ifyllda blanketter måste granskas individuellt. Arbetet innebär därför mycket handpåläggning, vilket skapar risker för möjliga fel i hanteringen. När det gäller enskilda huvudmän har det varit problematiskt att skolenheter tillkommer eller försvinner, vilket innebär att basnivå får tas fram på nytt.

Statsbidragets process och utfall**Process för fördelning av statsbidrag**

I december-januari skickar huvudmännen in sin ansökan. De ska lämna uppgifter om personal per skolform för de två föregående åren, elevantal per skolform (kommunala huvudmän söker för hela sin verksamhet medan de enskilda även anger vilka skolenheter man söker för) samt den förstärkningen i timmar man avser att göra under bidragsåret i respektive personalkategori. Huvudmännen får sedan beslut skickade till sig under mars månad. Under april-maj ska huvudmännen sedan inkomma med en rekvisition, i vilken de kan rekvirera det belopp de blivit beviljade eller mindre. Bidraget betalas ut i juni.

Vid 2015 års ansökningsomgång fanns drygt 107 miljoner kronor kvar att fördela och Skolverket har tagit emot ansökningar motsvarande drygt 190 miljoner kronor. Ett urval fick därför göras, i vilket huvudmän som rekvirerade bidrag 2014 (och beviljade för två år) prioriterades först. Efter det fördelades bidrag till huvudmän som inte tagit del av bidraget tidigare, och då bara inom personalkategori 1-4. Resterande medel fördelades bland de övriga huvudmännen som tagit del av bidraget tidigare, som har sökt inom kategori 1-4 samt ytterligare ett urval där huvudmän med lägst personaltäthet prioriterades först.

Antal sökande/beviljade huvudmän har minskat

Antalet sökande huvudmän har minskat för varje år. Under 2012 var det 618 huvudmän som ansökte om statsbidrag och 2015 har det minskat till 331. Varje år har det även varit några huvudmän som valt att inte rekvirera sina beviljade bidrag. Detta har gjort att bidraget kunnat omfördelas, så att huvudmän har kunnat rekvirera ett högre belopp än de beviljats. (Se bilaga 1 för fördelning sökande, beviljade och rekvirerade bidrag per bidragsår).

Kommunala och enskilda huvudmän har fått statsbidrag

Statsbidraget har fördelats till både kommunala och enskilda huvudmän enligt 9 § förordningen (huvudmän som är kommunalförbund, specialskolan, sameskolan eller landsting är så få och har räknats med i gruppen kommunala). Vid fördelning av 2012 års bidrag gjordes en proportionell fördelning mellan kommunala och en-

skilda huvudmän utifrån elevantal. Se tabell 2 och 3 i bilaga1 för bidragsfördelningen mellan kommunala och enskilda huvudmän.

Flest förstärker med specialpedagog och kurator

Det första året som bidraget betalades ut (2012) hade man ett litet anslag i förhållande till de ansökningarna som kom in (drygt 40 miljoner att fördela jämfört med ansökningar motsvarande drygt 300 miljoner kronor), och därför beviljades inga huvudmän bidrag för personalkategorierna 5-6, alltså lärare med specialpedagogisk kompetens och speciallärare. Under 2013 och 2014, då det var möjligt att rekquirera bidrag för de senare personalkategorierna, ser vi att det är just lärare med specialpedagogisk kompetens som huvudmännen i allra högsta grad rekquirerar bidrag för. Även 2015 var det flest huvudmän som sökte bidrag för att förstärka med specialpedagoger, men då kategorierna 1-4 prioriterades har endast drygt 75 stycken specialpedagogers heltidstjänster beviljats av de 274 som söktes. När specialpedagog bortprioriteras vid urval är skolkurator den personalkategori som man främst förstärker med.

Personaltätheten har ökat under åren 2012-2014

Statsbidragsenheten gjorde 2014 en studie av personaltätheten (personalantal inom elevhälsan per 1000 elever) hos de huvudmän som tagit del av bidraget. Den visade att personaltätheten hos de kommunala huvudmännen ökat från 4 till 10,5 mellan 2012 och 2014. För de enskilda huvudmännen har personaltätheten ökat från 6,6 till 12,4 mellan 2012 och 2014.

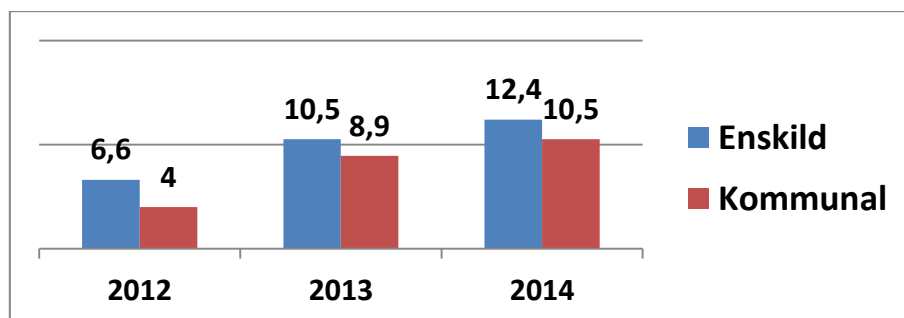

Diagram 1: Personaltätheten (personalantal inom elevhälsan per 1000 elever) 2012-2014 uppdelat på enskilda respektive kommunala huvudmän

Vi ser genomgående i vårt material att de enskilda huvudmännen har högre personaltäthet än de kommunala, och troligen beror det främst på att de är små och har få elever.

Uppföljning av kvalitet på och tillgång till elevhälsa

I uppdraget ingår att kartlägga förutsättningarna för att ta fram nationella indikatorer som belyser tillgång till elevhälsa samt dess kvalitet och effektivitet. Skolverket avlämnade en rapport om arbetet med indikatorerna den 15 februari 2013 (dnr 2013:126). I rapporten diskuteras olika eventuella tänkbara lösningar på en

modell för att följa upp kvaliteten på och tillgång till elevhälsa. Skolverket har i tidigare regeringsuppdrag redovisat och problematiserat frågan hur nationella indikatorer kan tas fram och användas (U2003/2060/S). Utifrån befintliga datakällor är det svårt att skapa valida mått som mäter förutsättningarna för kvaliteten på och tillgången till elevhälsa. Skolverket har vid möte på Utbildningsdepartementet (2015-04-08) närmare beskrivit svårigheterna. Skolverket kommer dock att ha samverkan med Socialstyrelsen och Skolinspektionen för att närmare analysera om det finns möjlighet att samköra data. Resultatet av de diskussionerna får avgöra vilka förutsättningar det finns för att ta fram ett förslag på en modell för nationella indikatorer.

Stor geografisk spridning av bidraget

Kartan nedan visar var i landet bidraget har betalats ut under åren 2012-2014. Kartan är indelad i kommuner men fördelningen visar både kommunala och enskilda huvudmän. T ex så kan det finnas en kommunal huvudman som inte tagit del av bidraget, men kommunen är grönmarkerad för att det finns en eller flera enskilda huvudmän i kommunen som tagit del av det. Statsbidrag för en förstärkt elevhälsa har betalats ut i 246 av 290 kommuner.

Uppföljning och stickprov

Uppföljningen av statsbidrag sker året efter bidragsåret. Huvudmännen ska då redovisa hur man använt statsbidraget i form av timmar per personalkategori. Uppföljningen av 2013 års bidrag ledde till återkrav på drygt 14 miljoner kronor av 120 huvudmän.

Under 2014 genomfördes ett antal stickprov bland de huvudmän som rekvirerat bidrag 2012 och 2013. De utvalda huvudmännen ombads då att inkomma med underlag på individnivå för den personal som man rekryterat med hjälp av statsbidraget. En ytterligare uppföljning gjordes under 2015 där vi kontrollerade personalens behörighet och där huvudmännen fick skicka in berörda personers legitimation

eller examensbevis. Skolverket har hittills fått in underlag för behörighetskontroll från 16 av 18 utvalda huvudmän och arbetet med sammanställningen av stickprovet pågår löpande.

Utbildningsinsatser.

Organisation och genomförande av utbildningsinsatser

En del i regeringens uppdrag till Skolverket har varit att genomföra utbildningsinsatser för elevhälsoteam, rektorer och huvudmän. Inom projektet har sju seminarier om vardera fem seminarier genomförts. Utbildningsinsatserna har pågått under cirka två och ett halvt år, från mars 2013 till september 2015. Rubrikerna för dessa seminarier har varit *Elevhälsans inriktning och organisation - ledning och styrning*, *Barn och ungas psykiska hälsa*, *Barn som far illa*, *Elevhälsan som resurs i skolans arbete* samt *Vision för elevhälsan*. Seminarierna har genomförts på följande platser: Umeå, Arlanda, Göteborg, Malmö samt Stockholm (tre serier).

Målsättningen har varit att i så stor utsträckning som möjligt nå en nationell spridning beträffande utbildningsinsatsernas genomförande. Samtidigt var en strävan att förlägga insatserna till platser, dit man från omkringliggande region lätt kan ta sig med kollektiva färdmedel. Beträffande förutsättningarna i uppdraget att nå skolor med låg måluppfyllelse och skolor i socialt utsatta områden, har inbjudan gått till huvudmannen, som i sin tur avgjort vilka skolenheter/elevhälsoteam de ansett vara i störst behov av att delta. I fall med fler antal anmälda kommuner respektive skolenheter än platser i utbildningen, har Skolverket använt relevanta parametrar i tillgänglig statistik - som till exempel elevantal, årskurser och resultat - för att kunna göra ett urval.

Totalt har 958 personer deltagit i utbildningsinsatserna fördelat på 73 olika huvudmän. De två personalkategorier med flest antal deltagare är speciallärare samt rektorer/biträdande rektorer. Personalkategorier med minst antal deltagare är skollärare och politiker. Deltagande kommuner respektive fristående skolenheter, se bilaga.

Seminarie seriens innehåll

Under rubriken *Inriktning och organisation – ledning och styrning* har det dubbelriktade sambandet mellan hälsa och lärande belysts. Innehållet i utbildningsinsatserna har haft ett fokus på att utvecklingsarbetet av elevhälsan syftar till att förbättra elevernas förutsättningar att nå utbildningsmålen. Föreläsningar har även speglat elevhälsans uppdrag i ett värdegrundsperspektiv samt belyst betydelsen av ett forskningsbaserat arbetssätt i praktiken. Seminariedeltagarna har även fått ta del av hur rektor och pedagoger i praktiken kan arbeta tillsammans med elevhälsan som en resurs för hela skolans verksamhet.

Beträffande *Barn och ungas psykiska hälsa* har samarbete skett med bland annat forskare vid Karolinska institutet, Socialstyrelsen och organisationen Maskrosbarn. Vid rubricerat seminarium har deltagarna fått ta del av forskning med statistik över barn

och ungas psykiska hälsa. Socialstyrelsen har behandlat skyldighet och rutiner vid oro för barn som riskerar att fara illa. Särskild vägledning för placerade barns skolgång har redovisats. När det gäller arbetet med barn som riskerar att fara illa har betydelsen av det främjande och förebyggande arbetet särskilt lyfts fram, hur viktig en god relation med föräldrar/vårdnadshavare är samt betydelsen av att vuxna i skolan uppmärksammar och vågar agera för att stödja dessa elever.

Vidare har elevhälsans samarbete med pedagogerna och betydelsen av att elevhälsans arbete integreras i utbildningen belysts. Den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan har särskilt beskrivits samt lärarnas uppdrag att vid behov göra extra anpassningar i undervisningen. Specialpedagogiska skolmyndigheten har deltagit med redovisning av sina möjligheter att ge stöd till verksamheten. Elevhälsans delaktighet i skolans systematiska kvalitetsarbete har under seminarierna tydligt lyfts fram.

Det avslutande seminariet med rubriken *Vision för elevhälsan* har innehållit en framåtsyftande planering – *deltagarnas avsiktsförklaring* - angående hur elevhälsan fortsatt ska utvecklas som en integrerad del i utbildningen och därigenom ytterligare stödja elevernas lärande och måluppfyllelse. Arbetet med att utforma denna avsiktsförklaring har varit en central del i hela utbildningsinsatsen. Elevhälsoteamet har i denna process tillsammans med sin rektor gjort en kartläggning av nuläget beträffande elevhälsans arbete och utifrån analysen av denna utformat en plan för det fortsatta utvecklingsarbetet.

I inledningen av varje seminarieserie har referenslitteratur inom berörda områden delats ut till deltagarna, (se bilaga 7).

Arbetsätt och arbetsformer under seminarierna

Seminariernas upplägg har följt en struktur med föreläsningar av forskare och andra sakkunniga samt gruppdiskussioner. Efter varje seminarium har deltagarna sänt in minnesanteckningar från gruppdiskussionerna till utbildningssamordnaren på Skolverket samt besvarat en utvärderingsenkät. Vid följande seminarietillfälle har återkoppling skett utifrån minnesanteckningar och utvärdering. Seminarieinnehållet har därför även i viss utsträckning formativt kunnat anpassas efter deltagarnas behov och önskemål. Exempel på behov som på så sätt lyfts fram är nyanlända elevers hälsa samt konkreta exempel på samarbete mellan skola och socialtjänst.

I samband med gruppdiskussionerna har seminariedeltagarna dels arbetat tillsammans med rektor och ett elevhälsoteam från en annan skola, dels arbetat i sitt eget team med de processfrågor som utgör underlag för utformandet av *avsiktsförklaringen*. Detta arbetsätt har inneburit såväl reflektion kring den egna verksamheten som ett kollegialt lärande.

Efter cirka ett år har återkopplande intervjuer genomförts med några av de deltagande rektorerna i syfte att följa upp hur det fortsatta utvecklingsarbetet utifrån avsiktsförklaringarna har gått. I rapportens avslutande del om Skolverkets erfarenheter redogörs för vad som bland annat framkommit vid dessa intervjuer.

Stödmaterial*Vägledningsdokument för elevhälsan*

I ett samarbete mellan Socialstyrelsen och Skolverket har *Vägledningsdokument för elevhälsan* tagits fram. Vägledningen har sålts i 12 500 exemplar och laddats ned 16 139 gånger från Skolverkets webb. Detta dokument är ett stödmaterial för den samlade elevhälsan utifrån det ramverk som styr elevhälsans uppdrag. En reviderad version är tänkt att publiceras på webben under våren.

Övergångar mellan skolformer och årskurser

Ett stödmaterial beträffande *Övergångar mellan skolformer och årskurser* har publicerats. Detta stödmaterial innehåller konkreta exempel på hur rutiner kring övergångar kan förbättras och utvecklas. I bilagor till materialet återfinns exempel på blanketter att använda i respektive sammanhang. Materialet har tryckts i 7000 exemplar och sålt slut samt laddats ned 11 934 gånger från Skolverkets webb.

Stödmaterial angående anmälningsskyldighet

Skolverket ska enligt regleringsbrev under 2014 och 2015 utarbeta och sprida ett kunskapsstöd till personal i förskola, skola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet för vägledning i hur anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen ska tolkas och tillämpas. Uppdraget ska genomföras i samråd med Socialstyrelsen och Allmänna barnhuset.

För att identifiera viktiga frågor som behöver belysas inom uppdraget har Skolverket genomfört fokusgruppintervjuer med verksamhetsföreträdare för målgrupperna. Skolverket har även tagit initiativ till ett seminarium med företrädare från skola och socialtjänst för att gemensamt ytterligare identifiera viktiga utvecklingsområden och framgångsfaktorer för en god samverkan mellan skola och socialtjänst. Skolverket kommer vidare att ha möten med forskare vid Stockholms universitet som forskat om frågor som rör anmälningsskyldighet. Uppdraget kommer att redovisas i december 2015.

Avslutande kommentarer och möjlig utveckling av insatsen

Skolverkets erfarenheter har sin grund i hanteringen av statsbidrag till personalförstärkningar inom elevhälsan. Inom uppdraget att erbjuda utbildningsinsatser har Skolverket genomfört enkätundersökningar, intervjuat rektorer och personal inom elevhälsa. Avsiktsförklaringar och minnesanteckningar har tagits in från de bildade arbetsgrupperna vid konferensserierna. Vidare har frågeställningar tagits upp i de referensgrupper som Skolverket bildat inom uppdraget. Referensgrupperna består av skolledare, och företrädare för elevhälsans yrkesgrupper. Slutsatser och iakttagelser har även diskuterats i olika sammanhang för samverkan som skett med andra projekt inom Skolverket och externa aktörer.

Tillgång till en samlad elevhälsa och likvärdig utbildning av god kvalitet

I Budgetpropositionen för 2011(prop. 2010/11:1 utgiftsområde 16 rskr. 2009/10:126) aviserade regeringen ett tillfälligt riktat statsbidrag om 650 miljoner

kronor till skolhuvudmän för att möjliggöra en förstärkning av elevhälsan. I uppdraget om *förstärkt elevhälsa* skriver regeringen att utvecklingen och tillgången till elevhälsa och speciallärare är central för att skolorna ska kunna ge eleverna en god lärandemiljö som ger dem förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen och nå målen för undervisningen.

Skolverket är i flera avseenden positiv till insatserna eftersom en väl utvecklad elevhälsa skapar ökade förutsättningar för en mer likvärdig utbildning av god kvalitet. Bidraget har bland annat lett till högre personaltäthet inom elevhälsan bland de huvudmän som tagit del av statsbidragen, men vi vet inte hur personaltätheten i stort har utvecklats eftersom vi i statsbidragshanteringens inte har uppgifter om verksamhetens totala personal. Det skulle t.ex. vara möjligt att personaltätheten minskat i andra delar av verksamheten.

Skolverket ser att det finns ett behov av att på olika sätt förstärka elevhälsan, men att satsningen kan behöva utvecklas. Det bör vara lättare för huvudmännen att själva prioritera mellan personalkategorier, och därför anser vi att 5 § förordning (2011:1597) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan bör ändras så att ingen personalkategori ska prioriteras framför någon annan. Det finns behov av att se över vilka personalkategorier som avses, särskilt i 5§ om personalkategorier – lärare med specialpedagogisk kompetens – behöver om möjligt tydliggöras. Det kan också finnas anledning överväga om det finns andra personalkategorier som skulle kunna omfattas, t.ex. logoped, fysioterapeuter m.m.

Regeringen har också aviserat andra satsningar där speciallärare och specialpedagoger tycks kunna ingå. Det behöver man tänka på om man ska göra om detta regelverk, dels för att undvika dubbelfinansiering och dels för att undvika att olika statsbidragsansatser konkurrerar med varandra.

Strategisk koppling mellan statsbidrag och utbildningsinsatser är nödvändig

Samtidigt som en ökad tillgång till elevhälsa är en central utgångspunkt för att förstärka elevhälsan vill Skolverket framhålla vikten av att elevhälsans arbete håller god kvalitet, och att elevhälsan i enlighet med skollagen ges en viktig betydelse i skolans främjande arbete för att skapa goda lärmiljöer. Det handlar med andra ord både om kvantitativa personalförstärkningar men även i hög grad om att stödja ett kvalitativt utvecklingsarbete av elevhälsans arbete. Skolverket skulle därför vilja ha en tydlig strategisk koppling mellan fördelning av statsbidrag till personalförstärkningar och utbildningsinsatser för att stärka elevhälsan.

Skollagen är tydlig avseende att elevhälsans insatser framförallt ska vara förebyggande och främjande. De intervjuer och olika underlag som Skolverket tagit in under projektets gång visar att detta är en svår utmaning för många skolor, och att arbetet många gånger snarare präglas av åtgärdande arbete och att släcka bränder”. En sammanfattande beskrivning är att insatserna kommer för sent och att många elever därför tidigt får uppleva skolmisslyckanden vilket riskerar att påverka elevernas fortsatta skolgång negativt. En olycklig paradox är att många skolor som har svåra utmaningar och som verkligen behöver arbeta främjande och förebyggande för en ökad målfyllelse är de skolor som kan ha allra svårast att klara det. Skolor

som befinner sig i en sådan negativ spiral behöver vända utvecklingen, och det är av stort intresse att generera mer kunskap om hur en samlad elevhälsa kan bidra i en sådan förändringsprocess. Genom utvärdering och forskning kan värdefull kunskap skapas som kan ligga till grund för kommande nationella satsningar på att stödja elevhälsans utveckling och effektivitet. Skolverket anser därför att det är viktigt att det för kommande insatser skapas strukturer där statsbidrag och utbildningsinsatser tydligare sammanflätas med utvärdering och forskning som följer upp effekter av insatserna.

Elevhälsans styrning och ledning – avgörande för att lyckas med uppdraget

Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med de nationella styrdokumenterna, men det är rektorn och de professionella som tillsammans skapar skolutveckling på varje skola. I de framgångsrika exemplen på ett gott elevhälsoarbete som Skolverket tagit del av under projektets gång finns en tydlig gemensam framgångsfaktor. Det är en tydlig styrkedja, från huvudmannanivå till rektorn på den enskilda skolan, med tydliga målsättningar för elevhälsans arbete.

Det är viktigt att kunskapen och medvetenheten om elevhälsans roll och betydelse i utbildningen finns i hela styrkedjan - från huvudmannans styrande nivå till klassrummets verksamhetsnivå. En rektor som visar på engagemang i elevhälsans arbete samt tydligt integrerar elevhälsan i det pedagogiska utvecklingsarbetet och det systematiska kvalitetsarbetet stärker en skolas förutsättningar att lyckas. Samtidigt har under projektiden framkommit att många rektorer och personal inom elevhälsan tycker att det är svårt att styra och leda elevhälsans arbete. Ett resultat av det blir i många fall att elevhälsans arbete inte integreras i skolans utvecklingsarbete, och att elevhälsans arbete därför inte heller upp till upp till skollagens krav på att arbeta främjande och förebyggande. Skolverket anser att detta är en viktig strategisk fråga och att det därför behövs särskilt riktade utbildningsinsatser för att nå huvudmän och rektorer i syfte att stärka rektorers förmåga att koppla samman elevhälsans uppdrag med skolutvecklingsinsatser. En framtida fråga för Skolverket att beakta är hur elevhälsans uppdrag kan behandlas inom rektorsprogram eller fora för organiserat kollegialt lärande som exempelvis rektorslyft.

Hur kan en samlad elevhälsa stärka hela skolans uppdrag?

I Skolverkets riktlinjer för nationell skolutveckling är en av de vägledande principerna att Skolverket ska stärka hela skolans uppdrag. Elevhälsans mångfacetterade uppdrag kan i flera avseenden beskrivas på samma sätt. Att stärka hela skolans uppdrag är en uppgift med många dimensioner. Ett viktigt incitament är det faktum att skolans förmåga att lyckas med sitt uppdrag påverkar elevers förutsättningar att klara skolan. Med tanke på att elevers skolframgång är en av de allra viktigaste skyddsfaktorerna får begreppet en likvärdig utbildning en särskild betydelse.

Elevhälsan får ökad betydelse

Frågan hur en samlad elevhälsa kan stärka hela skolans uppdrag är central och ger upphov till frågeställningar om hur en sådan utveckling kan stödjas från nationell nivå. Med tanke på snabba förändringar i samhället och ungas utsatthet är det Skol-

verkets uppfattning att elevhälsans insatser kommer att få en allt större betydelse för att stödja alla elevers utveckling mot målen. Inte minst visar utvecklingen att det behövs en allt större samverkan inom skolan och med externa aktörer för att alla elever ska kunna klara skolan.

Elevhälsan har en viktig uppgift i att skapa former för samverkan för att på ett adekvat sätt kunna stödja elever med olika behov och förutsättningar. Det kan till exempel handla om att hitta goda former för samverkan med barnpsykiatri och socialtjänst. I Skolverkets utbildningsinsatser för elevhälsan framkommer ofta signaler från skolans personal att samverkan är ett problem och ett viktigt utvecklingsområde såväl inom enskilda skolor som med externa aktörer.

Att utveckla former för samarbete och strukturerat kollegialt lärande

I elevhälsopropositionen Hälsa, lärande trygghet (2001/02:14) framgår att *Expertgruppen för ökad måluppfyllelse och elever i behov av särskilt stöd* skriver i sin rapport *Elevers framgång – skolans ansvar (Ds 2001:19)* om skolan som en samarbetsarena, där graden av måluppfyllelse i stor utsträckning är relaterad till hur olika samarbetsarenor på både nationell och lokal nivå fungerar och samverkar sinsemellan.

Elevernas skilda förutsättningar för lärande i form av skillnader i social bakgrund, olika erfarenheter och begåvningsmässiga olikheter är och har varit en ständig utmaning för skolan och det kollegiala samarbetet. Variationen av olikheter eleverna emellan utgör utmaningar som kräver ett planerat samarbete där uppslutningen kring förhållningssätt, verksamhetsmål och metoder är avgörande för elevernas framgång i sitt arbete.

Expertgruppen skriver att förutsättningarna för eleverna att nå utbildningsmålen är mer gynnsamma på skolor där samarbetsarenor etablerats än på andra skolor. Under projektet med elevhälsa står det klart att denna utgångspunkt och utmaning fortfarande är lika aktuell för skolor och huvudmän. Skolverket anser därför att det är viktigt att i eventuella framtida uppdrag hitta ett innehåll, och en form för insatserna som i större utsträckning stimulerar ett *strukturerat kollegialt lärande* där den samlade elevhälsan ingår som en viktig part i en helhet tillsammans med pedagoger och rektorer. Det skulle till exempel kunna handla om att Skolverket genomför en utbildningsinsats som handlar om att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet där även den samlade elevhälsan inbegrips som en tydlig målgrupp utifrån sin specifika kunskap och erfarenhet. Det kan jämföras med tidigare utbildningsinsatser som i första hand vänt sig till elevhälsans yrkesgrupper vilket skapat mindre sammanhang och synergier för utbildningsinsatserna. Skolverket vill dock betona att det inte utesluter att det finns ett behov av utbildningsinsatser som vänder sig specifikt till elevhälsans yrkesgrupper.

Att sätta in utbildningsinsatserna för elevhälsa i ett bredare kontextuellt skolsammanhang anser Skolverket stimulerar samverkan inom och skolors lokala utvecklingsarbete. Det är viktigt att elevhälsan i ökad utsträckning även blir en resurs för att utveckla det pedagogiska arbetet och som tidigt kan identifiera hinder på olika nivåer som försvårar elevers lärande och utveckling. Elevhälsan blir på så sätt

en naturlig del i skolors systematiska kvalitetsarbete och framförallt en viktig resurs för att *stärka hela skolans uppdrag*.

Det behövs långsiktiga strukturer och samverkan på flera nivåer

I uppdraget om elevhälsa har Skolverket fördelat statsbidrag, tagit fram stödmaterial och genomfört utbildningsinsatser. Responsen från målgrupperna har på flera sätt varit positiv, och insatserna kan säkert komma att vara ett stöd för flera elevhälsoteam i deras utvecklingsarbete. Samtidigt finns inte en helt tydlig bild av effekterna av insatserna, och naturligtvis är det än svårare att veta om de långsiktiga effekterna.

Skolverket konstaterar också att utbildningsinsatserna nått en relativt liten grupp, vilket ställer frågor för framtiden om hur Skolverket ska utforma utvecklingsinsatser som skapar mer långsiktighet och en större delaktighet av fler aktörer. Att på nationell nivå samverka kring dessa frågor anser Skolverket är en viktig förutsättning för att kunna koordinera insatser och nå ut till målgrupperna på ett effektivt sätt så att insatserna i förlängningen leder till att eleverna gynnas i sitt lärande och sin utveckling.

Under projektet med elevhälsa har projektgruppen konstaterat att Skolverket har många pågående projekt som på flera sätt knyter an till elevhälsans uppdrag. I kontakt med andra myndigheter kan vi även se att det finns många gemensamma nämnare mellan myndigheternas uppdrag. Trots att de finns en god vilja till att samverka kan det vara svårt. Det handlar bland annat om att uppdragen är många vilket riskerar att skapa en fragmentisering av insatserna.

Förslag på målgruppsanpassade och långsiktiga utbildningsinsatser

I budgetunderlag (2015–2017) uppmärksammade Skolverket regeringen på att mer hållbara strukturer för nationell skolutveckling, med insatser för alla nivåer i styrkedjan, skulle ge bättre förutsättningar att stödja en förbättrad kvalitet i undervisningen än alltför många och spridda uppdrag. Denna synpunkt gäller i hög grad även för utbildningsinsatser som vänder sig till den samlade elevhälsan. Elevhälsan är ett verksamhetsområde som har viktiga beröringspunkter till många uppdrag. Skolverket skulle därför gärna se att uppdrag och utbildningsinsatser samordnas i större helheter så att insatserna på nationell nivå skapar sammanhang och uppfattas som långsiktiga.

Skolverket har en central roll att stödja nationell skolutveckling och svara för nationella insatser, men för att effektivisera utbildningsinsatserna anser Skolverket att det är viktigt att samverka med fler aktörer. Det handlar om att nå ut till målgrupperna på ett bättre sätt och att öka kvaliteten i insatserna. Skolverket kan se flera fördelar med en modell där myndigheten samverkar med lärosäten och andra regionala aktörer för att skapa en mer långsiktiga och målgruppsanpassade utbildningsinsatser. Detta skulle till exempel kunna ske inom *nationella program för skolutveckling*.

Behov av ökat processtöd till skolor och huvudmän

En erfarenhet som Skolverket dragit av insatserna är att utbildningsinsatserna behöver kombineras med ett utökat *processtöd* till skolor och huvudmän. En ökad

Samverkan med fler aktörer ökar förutsättningarna för att kunna ge ett adekvat processstöd. Genom att samverka med lärosäten och att skapa utbildningar om elevhälsa och verksamhetsområdet elevhälsa skapas också goda synergier där det blir lättare att koppla samman forskning och beprövad erfarenhet till utbildningsinsatserna, men även till skolans praktik. Skolverket har som nationell aktör en viktig roll att spela i ett sådant sammanhang.

Pia Enochsson
tf Avdelningschef

Håkan Sandström
Undervisningsråd

Bilagor**Bilaga 1 – antal sökande/beviljade/rekvirerade**

	2012	2013	2014	2015
Ansökningar	618	436	424	331
Beviljade	176	436	424	295
Rekvirerar	142	419	404	

Tabell 1: Fördelningen antal inkomna ansökningar, beviljade ansökningar samt rekvisitioner

Bilaga 2 – Huvudmannatyper

	2012		2013		2014		2015	
	Beviljat (kr)	Beviljat (antal)	Beviljat (kr)	Beviljat (antal)	Beviljat (kr)	Beviljat (antal)	Beviljat (kr)	Beviljat (antal)
Kommunala	41 455 807	89	151 647 600	195	142 995 593	181	75 692 060	133
Enskilda	4 862 059	87	50 773 241	241	64 753 544	243	31 136 468	162
Totalt	46 317 866	176	202 420 841	436	207 749 137	424	106 828 528	295

Tabell 2: Fördelning mellan kommunala och enskilda huvudmän, antal som beviljats bidrag och beviljat belopp

	2012		2013		2014		2015	
	Utbetalt (kr)	Utbetalt (antal)	Utbetalt (kr)	Utbetalt (antal)	Utbetalt (kr)	Utbetalt (antal)	Utbetalt (kr)	Utbetalt (antal)
Kommunala	39 006 177	78	153 927 267	190	137 537 131	173	-	-

Enskilda	3 420 813	64	48 314 683	229	62 233 160	231	-	-
Totalt	42 426 990	142	202 241 950	419	199 770 291	404	-	-

Tabell 3: Fördelning mellan kommunala och enskilda huvudmän, antal som rekviderat bidrag och rekviderat belopp

Bilaga 3 – personalkategorier

	2012	2013	2014	2015 (ej rekviderat)
Skolläkare	4,7	11,3	8,4	6,1
Skolsköterska	59,2	120,9	86,2	87,8
Skolkurator	73,5	197,8	164,0	159,9
Skolpsykolog	32,3	99,6	67,7	59,6
Lärare med specialpedagogisk kompetens	0	252,0	333,7	75,5
Speciallärare	0	127,4	139,1	38,4
Totalt	169,7	809,0	799,1	427,3

Tabell 4: Antal rekviderade heltidstjänster per personalkategori för respektive år

Bilaga 4 - Deltagande kommuner respektive fristående skolenheter

Umeå (Örnsköldsvik, Nordmaling, Skellefteå, Piteå, Umeå, Lycksele, John Bauer-gymnasiet Skellefteå, Norsjö, Praktiska gymnasiet Örnsköldsvik, Prolympia Umeå, Vindeln, Robertsfors)

Arlanda (Upplands Väsby, Boden, Kalix, Luleå, Kiruna, Norrlands entreprenör-gymnasium, Övertorneå, Nya Läroverket, Upplands-Bro)

Göteborg (kommunala skolor i Göteborgs stad)

Malmö (Landskrona, Montessori Båstad, Eslöv, Sjöbo, Lund, Malmö, Montessori Lund, Kristianstad, Båstad)

Stockholm 1 (Sundbyberg, Upplands-Bro, Norrtälje, Sollentuna, Österåker, Järfälla, Nykvarn, Norrtälje, Salem, Sigtuna, Botkyrka)

Stockholm 2 (kommunala skolor i Stockholms stad)

Stockholm 3 (Väringaskolan, Da Vinci skolan, Banébortskolan, Sverigefinska skolan, Fria Maria Barnskola, Kungsholmensfriskola, I Ur och Skur Mullebo, Tyresö Montessori, Prolympia, Deltaskolan, Svedensskolan, Idunskolan, Martinskolan, Carlssons skola, Lunaskolan, Alfaskolan, Häggviks gymnasium, Drottningholms-

skolan, Vittraskolorna, Freinetskolan Kastanjen, Estniska skolan, Skolan Bergius, Skarpnäcks fria skola, Beta school, Vibyskolan, Framstegsskolan, Alzahaára akademi, Tornadoskolan, Djurgårdens Waldorfskola, Al-Azharskolan).

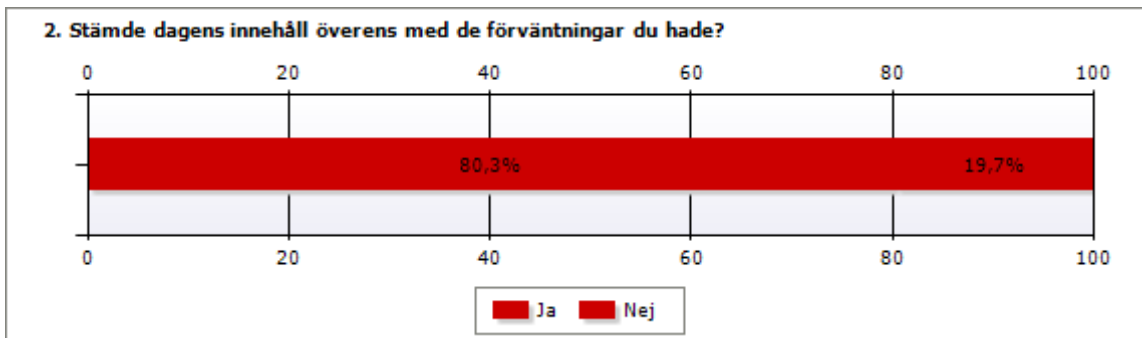
Bilaga 5 - Översikt – planering av konferenser

Datum	Ort	Programrubrik	Antal medverkande	Deltagarkategorier/antal
130312	Umeå 1	Elevhälsans inriktning och organisation	129	Politiker-6 st, rektor/bit.rektor-22 st, tjänsteman-8 st, skolläkare-4 st, skolsköterska-16 st, kurator-18 st, psykolog-8 st, specialpedagog/lärare-45 st
130424	Umeå 2	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och måluppfyllelse	108	
130528	Umeå 3	Stöd och insatser för barn som far illa	116	
130912	Umeå 4	Elever i behov av särskilt stöd och arbetet med åtgärdsprogram	119	
131024	Umeå 5	Vision för elevhälsan	102	Tjänsteman-4 st, rektor/bit.rektor-14 st, skolläkare-2 st, skolsköterska-15 st, kurator-13 st, psykolog-4 st, specialpedagog-5 st, speciallärare-27 st
130425	Arlanda 1	Elevhälsans inriktning och organisation	109	Politiker-3 st, rektor/bit.rektor-30 st, tjänsteman-6 st, skolläkare-2 st, skolsköterska-17 st, kurator-15 st, psykolog-8 st, specialpedagog/lärare-8 st
130530	Arlanda 2	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och måluppfyllelse	109	
130909	Arlanda 3	Stöd och insatser för barn som far illa	107	
131119	Arlanda 4	Elever i behov av särskilt stöd och arbetet med åtgärdsprogram	84	
140123	Arlanda 5	Vision för elevhälsan	109	Politiker-1 st, tjänsteman-7 st, rektor/bit.rektor-25 st, skolläkare-2 st, skolsköterska-14 st, kurator-12 st, psykolog-9 st, specialpedagog-7 st, speciallärare-20 st
140204	Göteborg 1	Elevhälsans inriktning och organisation	118	Politiker-8 st, tjänsteman-16 st, rektor/bit.rektor-20 st, skolläkare-2 st, skolsköterska-15 st, kurator-14 st, psykolog-7 st, specialpedagog/speciallärare-26 st
140312	Göteborg 2	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och måluppfyllelse	106	
140410	Göteborg 3	Stöd och insatser för barn som far illa	102	
140513	Göteborg 4	Elever i behov av särskilt stöd och arbetet med åtgärdsprogram	109	
140916	Göteborg 5	Vision för elevhälsan	99	Politiker-3 st, tjänsteman-5 st, rektor/bit.rektor-16 st, skolläkare-4 st, skolsköterska-18 st, kurator-18 st, psykolog-2 st, specialpedagog/speciallärare-25 st

140325	Malmö 1	Elevhälsans inriktning och organisation	147	Politiker-7 st, tjänsteman-15 st, rektor/bit.rektor-15 st, skolläkare-8 st, skolsköterska-25 st, kurator-24 st, psykolog-14 st, specialpedagog/speciallärare-38 st
140520	Malmö 2	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och målpuffyllelse	124	
140923	Malmö 3	Barn som far illa	125	
141104	Malmö 4	Elevhälsan som resurs för skolans arbete	123	
141209	Malmö 5	Vision för elevhälsan	150	Politiker-7 st, tjänsteman-14 st, rektor/bit.rektor-15 st, skolläkare-8 st, skolsköterska-25 st, kurator-24 st, psykolog-14 st, specialpedagog/speciallärare-38 st
140910	Stockholm län 1	Elevhälsans inriktning och organisation	163	Politiker-2 st, tjänsteman-12 st, rektor/bit.rektor-31 st, skolläkare-4 st, skolsköterska-18 st, kurator-14 st, psykolog-9 st, specialpedagog -7 st, speciallärare-30 st
141021	Stockholm län 2	Barn och ungas psykiska hälsa	134	
141118	Stockholm län 3	Stöd och insatser för barn som far illa	117	
141216	Stockholm län 4	Elevhälsan som resurs för skolans arbete	124	
150120	Stockholm län 5	Vision för elevhälsan	174	Politiker-3 st, tjänsteman-19 st, rektor/bit.rektor-33 st, skolläkare-4 st, skolsköterska-20 st, kurator-16 st, psykolog-11 st, specialpedagog -7 st, speciallärare-31 st
150114	Stockholm stad 1	Elevhälsans inriktning och organisation	146	Tjänsteman-10 st, rektor/bit.rektor-40 st, skolläkare-11 st, skolsköterska-20 st, kurator-19 st, psykolog-10 st, specialpedagog -16 st, speciallärare-27 st
150217	Stockholm stad 2	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och målpuffyllelse	129	
150317	Stockholm stad 3	Barn som far illa	124	
150422	Stockholm stad 4	Elevhälsan som resurs för skolans arbete		
150519	Stockholm stad 5	Vision för elevhälsan		
150303	Stockholm fristående	Elevhälsans inriktning och organisation	132	Huvudman-9 st, rektor/bit.rektor-48 st, skolläkare-6 st, skolsköterska-21 st, kurator-19 st, psykolog-10 st, specialpedagog-18 st, speciallärare-12 st
150331	Stockholm fristående	Pojkars och flickors psykiska hälsa, skolans ansvar och målpuffyllelse	119	
150428	Stockholm fristående	Barn som far illa		
150527	Stockholm fristående	Elevhälsan som resurs för skolans arbete		
150908	Stockholm fristående	Vision för elevhälsan		

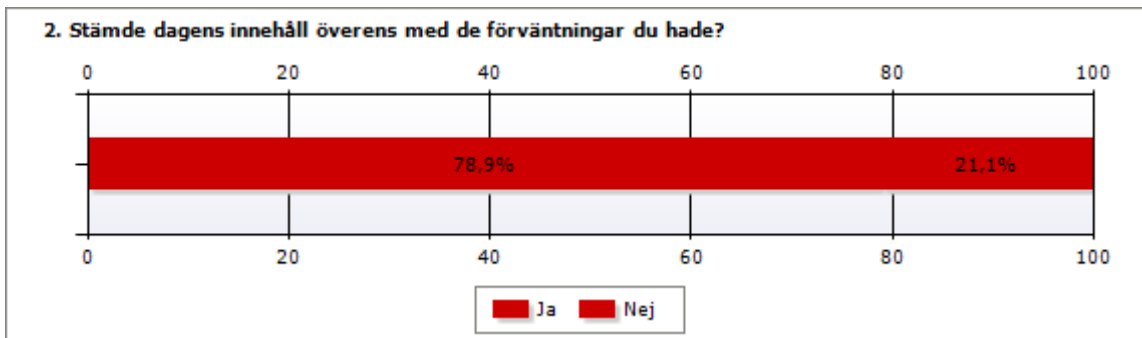
Bilaga 6 - Nöjdhetsindex Konferenser

Umeå

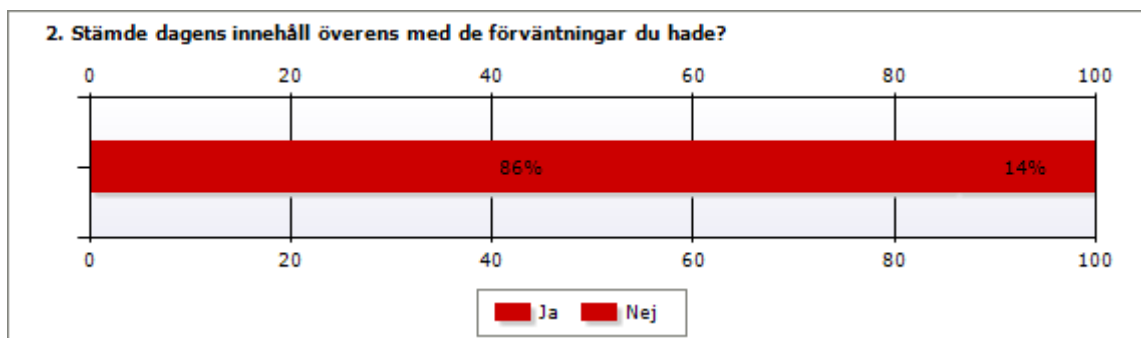
	Procent	Antal
Ja	80,3%	57
Nej	19,7%	14
Svarande		71
Inget svar		0

Arlanda

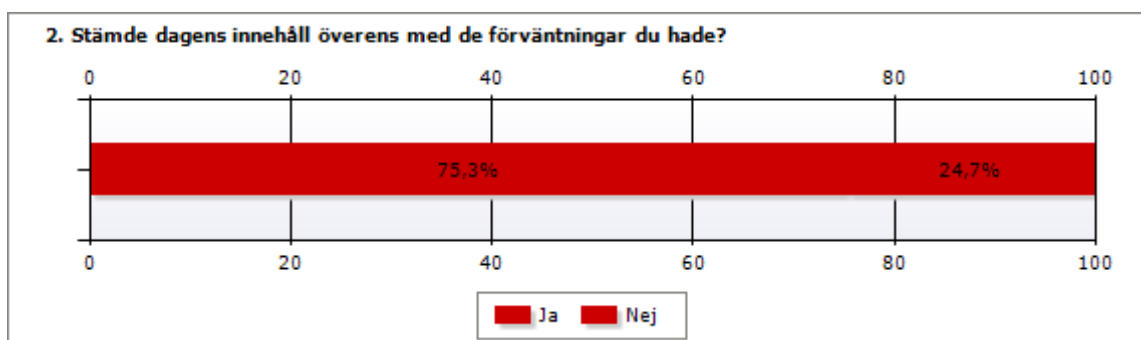
	Procent	Antal
Ja	78,9%	45
Nej	21,1%	12
Svarande		57
Inget svar		0

Göteborg

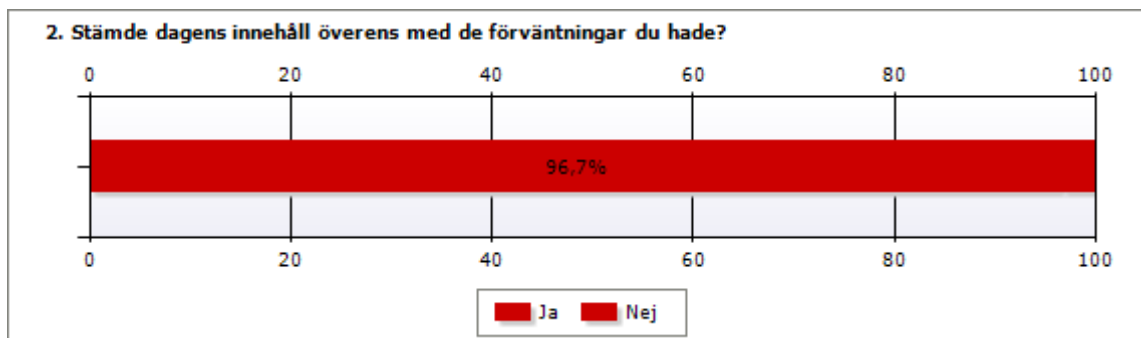
	Procent	Antal
Ja	86%	49
Nej	14%	8
Svarande		57
Inget svar		0

Malmö

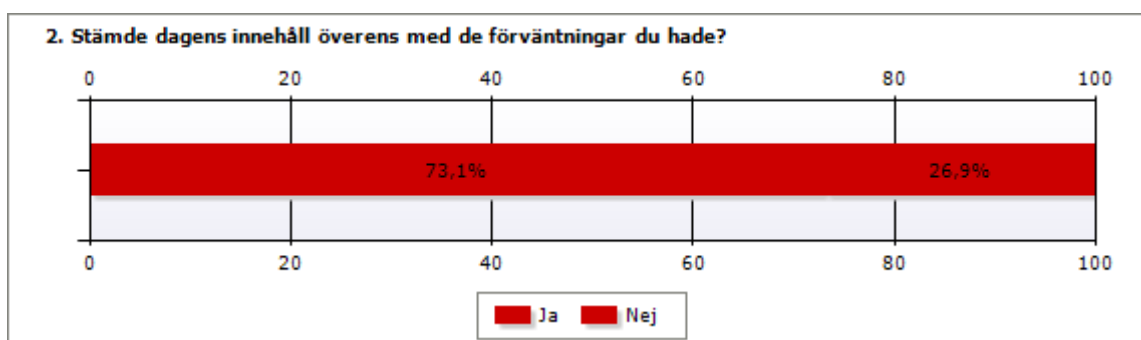
	Procent	Antal
Ja	75,3%	61
Nej	24,7%	20
Medel		1,25
Svarande		81
Inget svar		1

Stockholms län

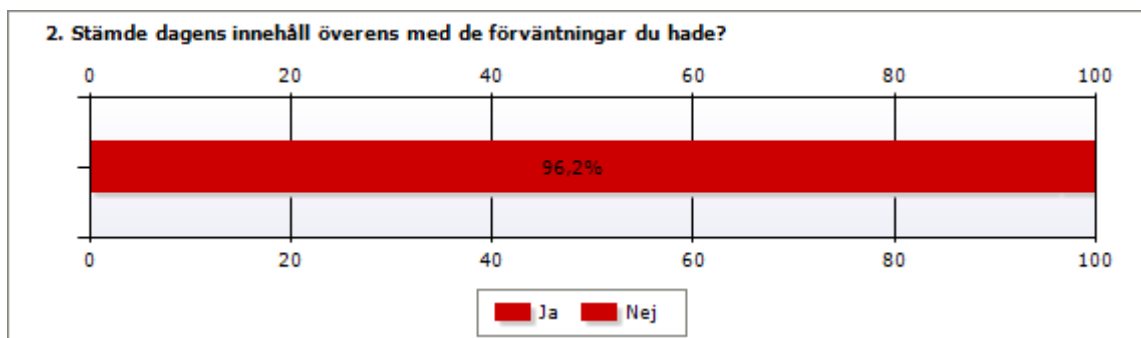
	Procent	Antal
Ja	96,7%	59
Nej	3,3%	2
Medel		1,03
Svarande		61
Inget svar		2

Stockholms stad

	Procent	Antal
Ja	73,1%	57
Nej	26,9%	21
Medel		1,27
Svarande		78
Inget svar		1

Stockholm fristående

	Procent	Antal
Ja	96,2%	50
Nej	3,8%	2
Medel		1,04
Svarande		52
Inget svar		0

Bilaga 7 Litteraturlista för utdelning

Beställs till Tillfälle 1

1. Skolverkets presentation (broschyr) Skolverket styr och stödjer för en bättre skola

Best nr 10:1213

2. Allmänna råd - Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet

Best nr 12:1305

4. Allmänna råd – Mottagande i särskolan,

Best nr13:1335

5. Forskning för klassrummet

Best.nr 13:1324

6. Förskolans och skolans värdegrund, förhållningssätt, verktyg och metoder

Best nr 10:1210

7. Elevhälsans uppdrag - främja, förebygga och stödja elevens utveckling mot målen

Best nr 13:1357

8. En specialpedagogisk överblick

Best nr 13:1360

9. Elevhälsan i skolan - teman med variationer

Best nr 13:1362

10. Skolhälsovården i backspegeln

Best nr 13:1358

11. Elevhälsans retorik och praktik

Best nr 13:1359

12. Rektor, elevhälsan och elevers lärande och utveckling

Best nr 13:1361

Beställs till Tillfälle 2

Kraften av samverkan - om samverkan kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa.

Best nr 09:1110

Placerade barns skolgång och hälsa - ett gemensamt ansvar.

Best nr SKV9

Stödmaterial vid övergångar

Best nr: 14:1426

Vägledning för elevhälsan

ISBN: 978-91-7555-208-8 (beställs hos Socialstyrelsen)